

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 20

84. ÅRGANG
28. OKTOBER

1972

PAVEN I VENEDIG

(SIDE 307)

- **JESUITTPATER PÅ GREFSEN**

(SIDE 308)

- **NORSKE KATOLIKKER OG VIETNAM**

(SIDE 306)

- **KLOVN, FILMSTOFF, NYHETER M.M.**

SPØRSMÅL OG

Tre ting havnet på undertegnedes bord samme morgen nylig: et spørsmål fra en artikkelskribent i Arbeiderbladet, et manuskript fra London og en dansk kommentar. Det faller naturlig å behandle dem samlet på denne plass.

I Arbeiderbladet spørres det, indirekte, men tydelig nok, etter norske katolikkers holdning til Vietnamkrigen. Per Bang, alltid en velkommen gjest i disse spalter, omtaler en film som har hatt premiere i den britiske hovedstad og signaturen L. O. D. (pater Leslie O. Dorn, S. J.) i Katolsk Forum gjengir klare katolske uttalelser om den liberale kapitalismes synder. Både Bangs filmstoff — om en film som ikke er nådig i sin skildring av den amerikanske krigføringen i Vietnam — og paterens bemerkninger er gjengitt i dette nummer, filmomtalen på denne side, Dorns stoff på side 317.

Så langt ser det kanskje ut som om jeg iler til med å forsikre spørsmålstilleren i Arbeiderbladet om at vi katolikker er veldig radikale når det gjelder store politiske spørsmål idag. Dette er imidlertid ikke min hensikt. Egentlig er det jo misvisende å opp-

fatte for eksempel 8000 norske katolikker som noen enhetlig blokk i disse saker. Vi er helt sikkert utstyrt med vidt forskjellige syn, det nye i den efterkonsiliære tid er heller at vi åpent og uten særlig frykt ser og innrømmer mangfoldigheten i vår enhet og igrunn mer og mer trives med den. Noen av katolikene i vårt lille miljø vil helt kunne si ja også til Per Bangs konklusjoner, andre vil stoppe ved det de synes er hans forenkling av spørsmålene. Noen vil ikke samtykkende til ordene om den liberale kapitalismes egoisme og grusomheter, andre vil i hvert fall nekte å sette likhetstegn mellom disse krefter og det forpliktende europeiske fellesskap.

Det som binder oss sammen er ikke og kommer aldri til å bli våre standpunkter til noen av dagens politiske stridsspørsmål. Tvert imot må vi som katolikker nesten daglig forsøke å fatte og leve med dette at trosfeller

kan ha helt andre meninger enn oss selv om slike ting. Vi er derimot alle medlemmer av en verdenskirke som bindes sammen i Kristus, på tvers av uenighet. Er dette vår dårskap i verdens øyne, skal vi neppe skammes over den.

Så noen mer personlige ord fra denne signaturen:

Personlig synes jeg det er en kortslutning når min og bladets gode venn Per Bang i sin harme og avsky over myrderiene og bombingene i Vietnam såvidt jeg forstår også setter spørsmålstegn ved vår alliansepolitikk i Europa. Vår vrede over amerikanenes krigføring i Østen må ikke føre til at vi glemmer de harde realiteter som er grunnlaget for sikkerhetspolitikken. Tsjekkoslovakia i 1947 og Tsjekkoslovakia i 1968 er dystre påminnelser om dette.

På samme måte kan jeg personlig, hvis noen er interessert i å få vite det,

NR. 20

■ Dette nummer er som det foregående preget av et par saker: I intervjuet med pater Horvath vender vi tilbake til det som vi antar kan bli et meget viktig spørsmål for den katolske kirke i 1973: Spørsmålet om ekteskap og skilsmisse.

■ På disse sider snakker vi redaksjonelt om noe annet og like vanskelig: Vår holdning som katolikker til krigen i Vietnam.

■ I begge tilfeller — som i forrige nummer — er det i all beskjedenhet redaktørens stemme vi ofte hører, informerende eller kommenterende. For hva den kan være verdt.

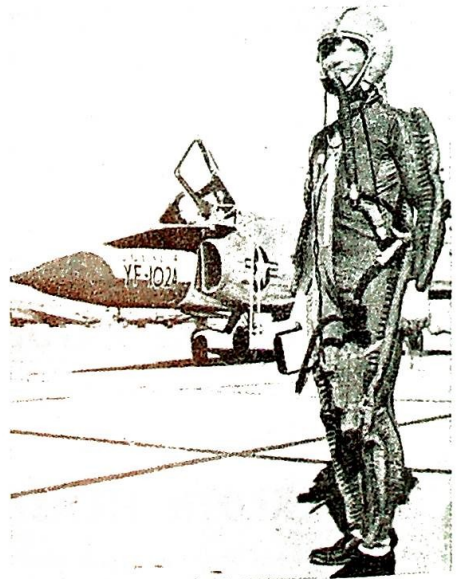
Neste nummer kommer datert den 11. november.

«Vintersoldat» i

«Vintersoldat» heter en film som nylig ble utnevnt til «ukens viktigste» i en London-avis. Den attesten vil den nok få beholde lenge, selv om «Winter Soldier» hverken har kjente stjerner, mesterfotograf eller berømt regisor. Den er laget av et kollektiv som kaller seg Winterfilm, og den består ganske enkelt i lidenskapsløs og helt uartistiske kameroptak av Vietnamveteraner som forteller om sin soldatopplæring og sin krigføring. Alt de vitner om er senere undersøkt og bekreftet av journalister i Detroit Free Press, og hele rapporten er vedlagt «Congressional Record» for april 1971.

Soldatene forteller — hvordan de systematisk ble forrået for at de kunne tilpasses krigføringen. Hvordan de voldtok og etterpå drepte vietnamske kvinner. Hvordan de henretter fanger, hvordan de samler opp stein for å pølse ihjel en tre-årig unge som er «frekk». Hvordan de piner mistenkte med glødende jern. Hvordan de bytter til seg ekstra øl for avkuttete menneskeører.

Alle som tror at My Lai var en isolert episode, og at massedrapene og slaktningen av mennesker stanset etter rettssaken mot løytnant Calley burde se denne filmen, og etterpå reflektere litt over vår alliansepolitikk.

SVAR

helt følge Dorns kilder og glede meg over at Kirken så tydelig synger ut om nettopp dette. Men jeg er personlig like overbevist om at det er en ny kortslutning å tro at man skyter den stygge kapitalisme et skudd for baugen ved å vende seg bort fra det forpliktende samarbeide.

Hvis disse linjer indirekte gir noe svar på omtalte spørsmål i Arbeiderbladet må det kanskje være dette: 8000 katolikker i Norge er en liten skare kristne som bindes sammen av helt andre ting enn aktuell politisk stillingtagen. Men at dette igjen må forstås slik at den enkelte katolikk faktisk både har plikt og rett til å møte problemene som enkeltmenneske, bare ledet av Kirkens generelle anvisninger.

Det er en situasjon som av og til volder rabalder, bl. a. rundt denne reaksjon.

Å. R.

London

Krigsforbryterne i Vietnam er våre allierte. Oberstene i Hellas er våre allierte. De franske fallskjermtorturistene i Alger var våre allierte (selv om Frankrikes bånd med NATO er noe løse for tiden). Portugal er vår allierte — i forsvaret for de demokratiske verdier.

På en måte er selvfølgelig «Winter Soldier» helt overflødig. Bare de selvblindede klarer fremdeles å innbille seg at den amerikanske krigføringen i Vietnam er annet enn en forbrytelse mot menneskeheten. Det er ikke lenge mellom hver gang britisk presse kan referere rapporter om fortsatte masseudredning, fortsatt tortur med toppledelsens vitende, fortsatt skryt fra forbryternes side — de løper åpenbart ingen risiko for tiltale og straff, selv om et av vitnene i filmen forteller at det var alminnelig å ta ned oppsatte avhugne menneskehoder fra stakene når pressen var ventet.

Våre allierte, ja. Hvor langt er vi medansvarlige der hvor vi fortsetter å tie?

PER BANG

PAVEN I GONDOL

PAVE PAUL VI har (som meldt i forrige nummer) vært på besøk i Venedig, og på bildet ser vi Hans Hellighet komme med gondol inn mot byens sentrum. Fire av byens fremste båtførere — alle kledd i hvitt med farverike bånd står ved årene, mens paven velsigner folkemassen.

En flåte av andre gondoler fulgte paven på hans tur fra Marco Polo-flyplassen. Paul VI er den fjerde pave i historien som gjester byen.

LESERBREV:

HILSEN FRA ZÜRICH

SØSTERDRAKTEN

Herr redaktør,

Med Vatikanets radio i bakgrunnen med norsk program har jeg fått lyst til å skrive noen linjer til et «stort lite» katolsk kulturblad:

Kirkens nærvær....

I forbindelse med ett tidligere innlegg i «St. Olav» om nonnedrakten etc. har jeg lyst til å fremkomme med noen linjer om «le presence de l'eglise».

En kirke i kamp må synes! Undertegnede som sysler med internasjonal markedsføring reiser regelmessig over hele Europa øst og vest og Nord-Amerika.

Følgende tre enkle eksempler viser betydningen av at prester og nonner «synes». 1) USA våren 1971 ombord på «the shuttle» Boston-New York, traff pater som arbeidet innenfor katolsk skolevesen i Boston. Fikk giv-

ende diskusjon om amerikanske katolske problem. 2) Tromsø juli 1971, traff nonne på sykkel ved Museet, stoppet henne og erfare nytt bl. a. om norske katolske sykehus. 3) Praha juni 1972, stoppet nonner og fikk høre om hvordan de nu ikke lenger får bo i kommunitet. De får derimot stelle for gamle i tidligere klostre.

Med erfaringer fra land i Øst-Europa, bør satt på spissen prester og ordensfolk i Vest være glade at de i det hele tatt i fred får lov til å bære sine «uniformer».

Tilslutt en takk for de norske sendingene fra Vatikanets radio som meget fint kommer inn her, hva derimot ikke norsk radio gjør.

Med vennlige hilser til «klovnene» og den øvrige stab.

Zürich i oktober 1972.

Christian F. Vries Hassel

JESUITTPATER PÅ

Av Åge Rønning

Nylig ruslet jesuittpater Kalman Horvath i en frihalvtime rundt på grønnsaktorvet i Oslo. Plutselig var det noen som ropte hans navn — et ektepar som arbeidet ved en av salgsbodene. Han kjente dem ikke igjen, men de sa: «Vi har kommet bort fra Kirken, men vi husker Dem, pater. Nå har vi fått alvorlige problemer i familien, kan De snakke litt med oss?» Kort etter satt Horvath inne i en varevogn mellom restene av sommerens gode grøde og lyttet til en ny, skremmende historie om en familie i vanskeligheter.

Episoden forteller såvidt jeg kan se noe spesielt om denne pateren. Mange års studier i flere europeiske land har ikke fjernet ham særlig langt fra menneskenes nære problemer, men øyensynlig gjort arbeidet med dem til hans viktigste siktepunkt.

Og det er akkurat her han søker støtte i vårt katolske miljø. Han sier at våre katolikker nok føler ansvar for messen, kirkebygningen osv. — men sjelden for trosfeller. Den småborgerlige mentalitet må bli en sosial mentalitet.

Uten å nøle peker han ut det som er det alvorligste problemet Kirken idag står overfor, i Norge og alle andre steder: Kirkens behandling og vurdering av ekteskap, skilsmisse og gjengifte. Det var ikke slike spørsmål han møtte i omtalte grønnsakbil på torvet, men han møter dem visst nesten daglig i sin virksomhet.

Det kunne ellers være fristende innledningsvis å minne om skremte ord som falt her i landet da Stortinget debatterte jesuittenes adgang til riket i 1956. Det har ikke blitt noen invasjon av farlige, sortkledte fanatikere. Horvath som var førstemann ut, kom hit i 1960, fire år etter at Stortinget fjernet det gamle forbudet, idag, tolv år etter, er det sier og skriver tre jesuitter i Norge.

Som arbeider så godt det lar seg gjøre med de veldige problemer alle kirkesamfunn idag møter:

— Det som interesserer meg mest er hvordan de troende skal klare å holde fast ved sin tro i dagens verden, sier han. — Her i Skandinavia mener jeg at seksualiseringen har gått lenger enn noe annet sted på Kontinentet. Og på dette området har jeg som jesuitt de samme problemer som prestene i Statskirken. Vi står alle overfor dette hovedproblemet, hvor skal vi begynne, hvordan skal vi beholde våre troende, hvordan skal vi forkynne Evangeliet? På den måten føler jeg altså at det som er spesifikt i min virksomhet må være spesifikt for alle prester som er bekymret over utviklingen i fremtiden. Den spesielle jesuitt-aktivitet-skoler, universiteter osv. — som er kjent fra fortiden, kan fortsettes og blir fortsatt i mange, mange land. Men jeg tror at ordenen ser meget realistisk på utviklingen. Man satser mer på medarbeidere som arbeider på akkurat de områder vi nå snakker om. Og det er etter min mening tidens typiske oppgaver.

— Foregår det en opplæring innen ordenen for å omstille jesuittene til disse nye ting? (I 1970 var det 33 828 jesuitter i verden).

— Naturligvis er det en omstilling. Man har forlatt mange undervisningsoppgaver ved skoler osv., prestene går inn i det vanlige apostolat. Dette er meget følbart over alt. Jeg vet meget godt at en del av våre prester innen ordenen har tatt det nesten revolusjonære skritt — sammenlignet med fortiden — å danne små kommuniteter. De installerer seg et sted, først og fremst blant arbeiderbefolkningen og forsøker å begynne en aktivitet der.

— Hvordan stiller ordenen seg til slike ting?

— Jeg tror at alle som ønsker å gjøre denne virksomhet er godt ansett i ordenen og blir hjulpet. Den nåværende ordensgeneral har ofte i den senere tid bedt oss om først og fremst å ta oss av de i samfunnet som har de største problemer, materielle eller åndelige. Det er sikkert en omstilling som foregår i hele ordenen. Tidligere har vi for eks. ikke akseptert sogneembedet som vår oppgave. Vi mente at det kom i veien for andre virksomheter. Men nå har man oppdaget at dette spesielle arbeidet kan være en god og meget moderne vei til å få mer kontakt med den del av folket som lever i de vanskeligheter vi har berørt.

(En av de tre jesuittene i Norge, pater Sarosi ble nylig utnevnt til sogneprest i Drammen — helt i tråd med det som her nevnes).

GREFSEN

● EKTESKAP, SKILSMISSE

— Ekteskaps-problemene har den siste tid fått et veldig omfang i prestenes arbeide, fortsetter Horvath. — Jeg er sjelesørger for ungarske flyktninger i hele Skandinavia, tilsammen er det over 10 000. Mange kom for eks. hit til Norge i 1956, mange har blitt gift her. Så ofte, etter seks, åtte, ti års tid kommer det til skilsmisse. Man kan aldri vite hva grunnen kan være, men vi konstaterer med meget triste følelser at mange, mange ekteskap går i stykker, først og fremst gjelder dette de blandede ekteskap. Det er et fenomen som rammer den ungarske gruppen på samme måte som den rammer hele det norske samfunn.

— Vi har her i ST. OLAV nettopp forsøkt å trekke frem denne saken. Er det noen av problemene med Kirkens muligens vel juridiske behandling av alle disse sakene som De støter på til daglig?

— Jo. Dette må helt sikkert opp på en Synode i Rom. Men før det bør vi forsøke å drøfte spørsmål og løsninger for det land vi lever i. Hvordan skal vi oppfatte ekteskapet? Hvordan skal vi behandle mennesker som er separert og fraskilte, mennesker med både psykiske og religiøse handicap? Det har blitt et veldig problem. Personlig må jeg helt ærlig si Dem at jeg av og til er meget redd for å vie et par katolsk når en av partene ikke er godt forberedt.

(Telefonen ringer, pateren fører en samtale på ungarsk, jeg såvidt aner av tonefallet og en bemerkning etterpå at det var en beskjed om et nytt ødelagt ekteskap. Men han fortsetter:)

— Jeg snakker på grunnlag av de erfaringer jeg har. Når en katolikk er gift i Kirken, får han ikke skilsmisse eller anledning til å gifte seg igjen, hvert fall ikke i Kirken. Men den annen part kan gjøre hva han eller hun vil. Den katolske part kommer med en gang i et slags motsetningsforhold til sin egen Kirke. I noen tilfeller hvor det ikke var inngått katolske ekteskap og hvor det etterpå har kommet til brudd har vi kunnet hjelpe på en bedre måte. Man hadde ikke denne belastningen.

— Tyder dette på at det er noe skjevt i øyeblikket med Kirkens måte å behandle disse tingene på?

— Det vil jeg ikke uttale meg slik om. Men jeg vil gjerne si at jeg nettopp i disse dager har lest om at man vil ta opp andre årsaker som gjør et ekteskap ugyldig fra begynnelsen. Det er noen tradisjonelle årsaker, ikke sant? Men jeg lurar på om man ikke må rette på Kirkens lovgivning på den måte at man tar flere årsaker med i betraktningen. Om de virkelig ville inngå et seriøst ekteskap, hva de to's mening med ekteskapet var da de ble viet, var det bare en slags prøve, var ekteskapet på en eller annen måte påtvinget de to av samfunn og familie? Jeg tror at slike spørsmål må analysere så fort som mulig og at man må komme frem til meget konkrete konklusjoner. Konklusjoner som for eks. kan hjelpe oss i tilfelle av skilsmisse, slik at den katolske part, kanskje begge to kan ha mulighet til å fortsette i et annet ekteskap, et ekteskap som kan være det riktige og egentlige.

— Jeg tror det er det viktigste spørsmål vi står overfor

«Jeg tror det er det viktigste spørsmål vi står overfor —»

Pater Horvath

i vår tid. Det krever en slags pedagogi fra kirkenes side overfor de troende, men også samfunnet må hjelpe. Foreløpig ser det bare ut til at samfunnet gjør skilsmisse lettere, og det betyr at ekteskapet ikke blir forberedt med det ansvar som det skulle. La oss stille spørsmålet: Snakker man om dette ansvar for de unge mennesker? Hva slags ansvar er det som det er snakk om? Tar de virkelig ansvar for å binde seg for hele livet?

— Merker man problemene grellere blant fremmede som kommer fra andre miljøer?

— Det der er meget vanskelig å sammenligne, vi har bl. a. ikke noen statistikk. Det vi vet er at forholdene dessverre ikke er så gode i typisk norsk ekteskap heller. Jeg tror ikke at statistikken blant dem som lever i blandede ekteskap er verre, likevel er forholdene allerede sjokkerende for oss. Først og fremst for meg som ungarsk prest for jeg må si at noen som var flyktning egentlig også blir flyktning etter et ødelagt ekteskap. Man blir skilt fra den familien man hadde her og blir helt isolert.

● GREFSEN—REYKJAVIK

Pater Horvath er rektor for søstrene ved Vår Frues sykeavdeling på Grefsen og prest i Kristi Konge kapell. Det er ingen menighet der oppe, men det er noen katolikker som bor i dette området av hovedstaden og som regelmessig kommer til søndagsmessene. Sammen med andre. Hver søndag er det to messer på norsk i kapellet. Videre er pateren knyttet til flere søsterkongregasjoner rundt om i landet som skriftefar, er ofte på reiser, holder retretter og foredrag, er biskopens delegat når provinsialpriorinnene møtes noen ganger i året — alt sammen arbeide på det han selv gjerne kaller «rent norsk terrang». Men samtidig er han altså prest for ungarerne, både her i Norge og i hele Skandinavia. I Sverige er det omtrent 8000 ungarere, i Danmark rundt 1000 og i Norge halvannet tusen. De siste årene har han også besøkt den lille ungarske flokken i Reykjavik, tyve mennesker som flyktet fra sitt hjemland i 56. Det er bare få år siden han i det hele tatt oppdaget dem der.

(Andre mann på Grefsen er pater Gustav Teres som forøvrig nå arbeider med matematiske studier på Universitetet. Forhåpentlig får man nok en jesuitt opp hit neste år.)

— Fortell om arbeidet blant ungarerne i Norge ...

— Gjærne. Det finnes 16, 17 grupper av ungarske katolikker utenfor Oslo, ofte på lange avstander fra dette sted. Vi besøker dem alle en eller to ganger i året, vi klarer ikke mer.

(Forts. neste s.)

MORRIS WEST
ROBERT FRANCISSCANDAL
IN THE
ASSEMBLYa Bill of Complaints and a Proposal for
Reform on the Matrimonial Laws and
Tribunals of the Roman Catholic Church

JESUITTPATER

PÅ GREFSEN

(Forts. fra forrige s.)

— Hvordan er forholdene for disse mennesker, hvor langt er de assimilert i det norske samfunn, snakker de norsk osv.?

— De har jo vært her i sytten år, og de fleste snakker godt norsk, først og fremst den del av dem som har fått sin utdanning her i landet. Det var mange unge blant dem som kom hit. Jeg må si at vi har en meget god kjerne både av eldre og yngre, men samtidig må jeg si at vi har en god del som i etterkrigstiden er oppdratt uten noen alvorlig religiøs skoloring. Det er akkurat disse som helt sikkert er preget av den sekulariserte verden de nå lever i. De har blitt døpt, kanskje gått til en førstekomunion i syv, åtte-års alderen, forberedt i den tid av bestemoren som regel. Prestene fikk ikke tillatelse til å gjøre det. En slik utdanning kan ikke rekke for hele livet. Ikke i en slik situasjon vi lever i. Derfor er det ofte en slags misjonsvirksomhet vi må drive, også blant ungarerne.

— Dette gjelder vel alle fremmedgrupper i Norge?

— Naturligvis. Det er et nytt fenomen i alle land, vi får ikke bare ivrige katolikker fra de katolske land. Noen er meget ivrige, meget gode, godt utdannet. Andre er lunkne. Og så har vi en tredje kategori, av og til er det den største. Den består av mennesker som ikke har fått den fundamentale utdanning som man skulle ønsket. Og det er først og fremst blant dem at den såkalte menneskelige kontakt spiller en bestemt rolle.

— Forsvinner den nye generasjon av disse fremmede langsomt og sikkert fra Kirken?

— Vel, forsvinner og forsvinner. Det er naturligvis noen som trekker seg helt tilbake fra det ungarske miljøet, men noen kommer tilbake, ofte etter mange år. Selvfølge-

Det knirkede

Den romerske Rotas hovedkvarter ligger på Piazza della Cancellaria i en av de gamle bydelene. Siden nå øyensynlig søkelyset rettes mot Kirkens behandling av ekteskap/skilsmiss, stilles naturlig nok også spørsmål ved dette gamle (efter manges mening knirkende) rettsapparat som Kirken har benyttet i århundrer og som stadig går «for fullt» — uten sekretærhjelp blant annet. De ærverdige dommere i dette hovedkvarter lar seg ikke bestikke — selv om noen tror det. Men de kan heller ikke særlig effektivt møte dagens enorme problemer i verdenskirken på dette området. Ordet rota betyr et hjul — men det snurrer ikke særlig effektivt lenger.

Morris West og Robert Francis sier bl. a. dette om den hellige Rota i sin bok Scandal in the Assembly:

«For tiden er det nitten dommere i bygningen på Piazza della Cancellaria som skal ta seg av saker fra hele verden. Da vi spurte, fikk vi opplyst at disse dommerne satt med en ubehandlet dokumenthaug på sirka 1000 saker, hvorav mange hadde ventet på å bli avgjort i årevis. All den stund hver sak blir undersøkt av en gruppe på tre dommere, betyr det at hver av disse juristene i det minste har 150 saker liggende på sitt skrivebord. Han har ingen sekretær, han kan ikke engang ringe etter kontorhjelp når det trenges».

«En av dommerne kom med følgende uttalelse: Jeg skriver først ned min avgjørelse med hånden. Derefter skriver jeg det samme på maskin. Derefter finner jeg noen som kan hjelpe meg med å skrive det hele på stensil — og så leser jeg selv korrekturen på stensilen. Alt sammen krever

lig er det ikke til å unngå at de mer og mer kommer inn i det norske samfunn. Spørsmålet er om det kan gjøres slik at de ikke taper sine religiøse verdier.

— Det skal godt la seg gjøre?

— Det er i og for seg ikke så lett, det må jeg si helt ærlig. Vi vet fra de siste års arbeide at de sosiale faktorer spiller en veldig stor rolle for menneskets religiøsitet — om man kommer i et religiøst miljø, om man i ekteskapet får en religiøs partner eller en helt indifferent partner.

● UNGARN—KONGO

Kalman Horvath forlot Ungarn i 1948. og hans utdanning og virksomhet som jesuitt har siden den gangen ført ham mange steder. Tilbake får han ikke lov av myndighetene å komme, ikke engang på besøk til sin gamle mor.

Han tok filosofi i Ungarn, teologi i Holland og gjorde senere tre års sosiologiske studier i Belgia. Han ble presteviet i 1951, og har etter studiene arbeidet noen år i Kongo — til Norge kom han altså i 1960. Idag er han med hans egne ord sine to andre jesuitt-kameraters foresatte. Priortittel virker unaturlig i en slik mini-gruppe. Allerede i unge år ble han sikkert preget av møtet med jesuittenes sosiale arbeid i Ungarn i slutten av tredve-årene, og de spørsmål han der møtte lever i ham like sterkt idag under andre forhold.

Derfor er det en temmelig naturlig ting for ham å kravle inn i en grønnsakvogn for å snakke om det som angår dagens mennesker.

„hjulet,,

tid, og jeg kunne trenge tiden bedre til å tenke. Selv ikke en fjerde-klasses butikk nede på piazzaen ville drive på denne måte».

Og West og Francis føyer til at en sak de undersøkte hadde tatt femten år før den ble avgjort. Ikke det minste merkelig, heter det.

■ La oss se på forholdene på en annen måte:

«De er selv, la oss anta, et menneske hvis skilsmissexak har blitt sendt til Rom av lokale kirkelige myndigheter. Eller De har selv bestemt — hvis De har penger nok til det — til selv å reise til Rom og legge saken direkte frem for Rota. For å få adgang til det, må De ha tillatelse fra en gruppe på 10 kardinaler som sitter i Sacred Apostolic Signature. I begge tilfelle trenger De hjelp av en advokat. For tiden er det omkring 80 advokater som er akkreditert ved den romerske Rota og som har rett til å føre saker for den».

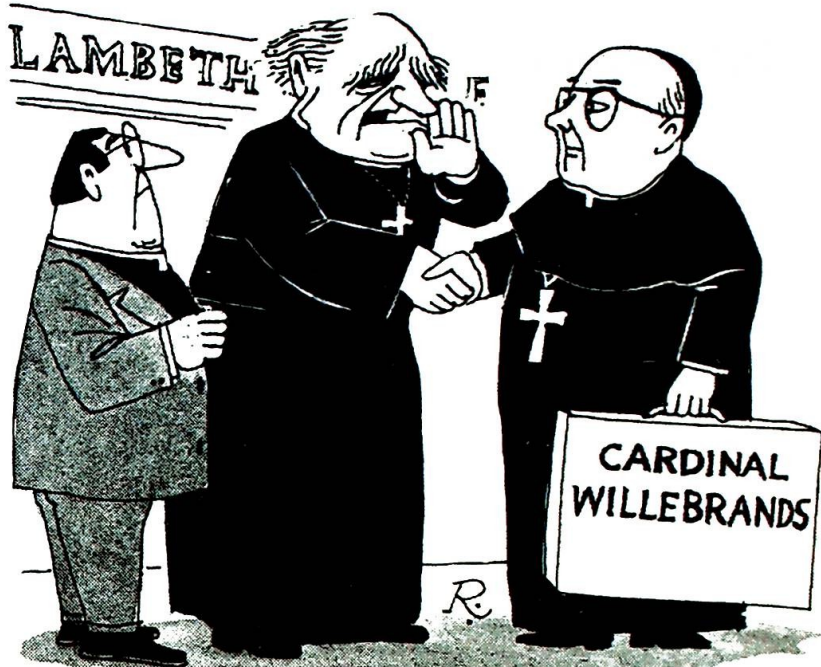
«Advokatene må betales. De må betale selv. Deres gebyrer fastsettes av retten. Hvis De ikke kan betale, vil retten selv utnevne en advokat til å representere Dem, fritt eller til redusert betaling. Men før dette kan skje, må De la Dem underkaste behovsprøve».

«De må også betale for oversettelser av alle dokumenter til latin, fransk og italiensk. De må videre betale for trykkingen av alle dokumenter og bilag på de forskjellige sprog. Også denne betaling kan reduseres og ettergis etter en behovsprøving».

«Men siden advokater og trykkere og oversettere nødvendigvis må tjene sitt brød, er det en rimelig antagelse, noe som bekreftes av våre undersøkelser, at den betalende klient vil få bedre og raskere service enn den ikkebetalende».

«Dommerne betales ikke av klientene. De får en beskjeden sum av Kirken. De tar for seg sakene stort sett i den rekkefølge de legges frem for dem... Etter alt å dømme er disse dommere ubestikkelige. De kan ikke kjøpes. De gjør sitt beste for å yde rettfærdighet under de lover som gjel-

John Ryan

“This is most unfortunate . . . I thought we had invited Herr Willi Brandt!”

der, selve arbeidsformen og advokatenes virksomhet».

■ Noen misforståelser blir kanskje fjernet ved å gjengi dette utdrag av boken. Det er ikke mange dager siden en norsk avis skrev følgende: «Velstående mennesker har fått sine ekteskap annullert av Den hellige rota . . . fattigfolk har valgt enklere og billigere metoder.» I disse ord antydes at man kan kjøpe dommerne og deres avgjørelser, West og Francis viser på grunnlag av sine direkte undersøkelser at det forholder seg noe anderledes.

Men uansett dette — og uansett den oppmykning av det eldgamle system som kan ha foregått de siste år på bispedømmeplan og på verdenskirkeplan — er det atskillig grunn til å spørre seg selv om den romerske Rota idag verner om ekteskapet som sådant. Men hører «hjulet» knirke lang vei, og det gleder få.

De to forfattere er ihvert fall ikke i tvil — de går inn for at den romerske Rota ganske enkelt avskaffes. Den måten den fungerer på idag er etter deres mening en skandale.

Å. R.

Vår venn John Ryan i Catholic Herald har lagt merke til at kardinal Willebrands i Sekretariatet for kristen enhet har vært på besøk hos anglikanernes primas, dr. Ramsey. Ryan fabulerer om mulighetene for at det har vært en misforståelse, dr. Ramsey hvisker ihvertfall til en medarbeider: «Dette var meget uheldig . . . Jeg trodde det var herr Willy Brandt vi hadde invitert.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

HVER 14. DAG

KR. 40,— PR. ÅR

Professoren som studentenes

Intervjuet med Sløk

Efter konferanse med avisen tillater vi oss på disse sider å gjengi hele teksten i et intervju med professor Johannes Sløk som den fremragende danske journalist Anne Wolden-Ræthin-ge hadde i Aftenpostens aftennummer den 5. oktober.

RED.

HEINRICH BØLL

Varme gratulasjoner til den tyske dikteren Heinrich Böll som er tildelt årets Nobelpris i litteratur.

Hans siste bok GRUPPEBILDE MED DAME foreligger i høst fra Gyldendal hvor flere årtier av tysk førkrigs- og etterkrigshistorie blir anskueliggjort i hans skildring av menneskers liv i en vesttysk storby.

Böll er uten tvil ett av de betydeligste navn i moderne tysk diktning, kjent her hjemme fra norske oversettelser av fem av hans romaner og novellesamlinger.

ST. OLAV har tidligere i år skildret et besøk vår medarbeider, pater Rieber-Mohn avla hos Böll.

Det må være nyttig å være begunstiget med filosofens nådegave — kjærlighet til viden — når man som Johannes Sløk blir tvunget til å ta overraskende erfaringer ad notam. For bare et par år siden var Sløk en av de mest populære professorer ved Århus universitet. Studentene flokket seg om ham, og de nærmest forgudet ham og hans fremragende innsats ved Idéhistorisk institutt. Nå søker han om to års permisjon. De siste års trakassier fra endel marxistiske studenter med økende innflydelse ved instituttet, har fått Sløk — som selv i sin tid var mann for å få marxisten Rudi Dutschke ansatt hos seg — til å foretrekke samværet med renesansefilosofen Cusanus. Han foretrekker dennes idéer om frihet og ansvar fremfor den høyst nåværende konfrontasjon med ny-marxistiske idéer om mål og midler.

I sitt hjem i Risskov i Århus sitter Sløk og oppsummerer den uesdvanlige situasjonen:

— Jeg har søkt permisjon fordi det er en oppgave jeg gjerne vil løse. Men samtidig gleder det meg at jeg kan slå en anen flue i samme smekk: å bli kvitt studentene. Igrunnen har jeg siden 1964 vært klar over at hvis jeg noengang skulle få ferdig dette arbeidet om Cusanus, da måtte jeg ha fred fra undervisning og administrasjon. Men jeg er også lei av hele utviklingen ved universitetenes bestyrelse av 1970.

Da vi startet instituttet i 1967, da hadde jeg i min naivitet forestillet meg at jeg skulle sitte der med kanskje ti studenter og ha det hyggelig. Men studentene strømmet til i et antall som jeg slett ikke hadde drømt om. Så inntraff den ublide skjebne at ungdomsopprøret kom, og mitt institutt ble samlingssted for alle de virkelige meget aggressive og politisk interesserte studentene. Det skyltes, så vidt jeg kan se, to ting: For det første nettopp selve faget idéhistorie, for det annet at hele instituttet bare var et år gammelt. Jeg hadde gått inn for å legge undervisningen an så liberalt som mulig.

Men så skjedde det forbløffende at

til tross for at jeg hadde gitt dem denne friheten, så begynte de å sette igang et studentopprør mot meg, skjønt jeg sandelig ikke kunne innse at det var noe å opprøres over. Det gjorde at årene 1968/70 ble noe anstrengende for meg, men da det tross alt var jeg som skulle treffe beslutningene, kunne jeg holde dem i stan- gen. Etter at den nye loven om bestyrelsen av universitetene er innført, har jeg i realiteten mistet all makt. Det vil si at studentene overtok den — og jeg vil gjerne poengtere at de gjorde det overmåte behendig. Det var nesten et lite skoleeksempel på hvordan en revolusjon gjennomføres.

Tenk Dem en forholdsvis fåtallig gruppe av meget aggressive, meget politisk bevisste, meget sammensveite studenter. Overfor dem stod en meget større skare studenter som ikke dannet en gruppe, og som hadde forskjellige meninger og som da altså ikke var politisk bevisste. Og så skjedde jo det som alltid skjer i en slik revolusjonær situasjon, at store deler av denne sammensatte gruppe lar seg imponere av denne elitens selvsikkerhet og militante måte å gå frem på. Og dermed får de flertall — i praksis.

Forutsetningen for en debatt er jo at man er usikker og at man derfor gjennom debatt med andre vil forsøke å løse problemene i fellesskap. Men disse menneskene er slett ikke usikre de er tvertom overbevist om riktigheten av sine egne anskuelser. De ønsker ikke å diskutere. De ønsker å få makten. Derfor blir den debatt som de innlater seg på, helt forvandlet til propaganda. Og det gjør det uinteressant for oss andre. Vi blir bare en misjonsmark for deres omvendelsesforsøk — og vil vi egentlig være det?

Noen av dem er fremragende demagoger. De kan manipulere med en forsamling og de gjør det svært så virtuost — helt unge studenter er nesten forsvarsløse overfor denslags. Har De lest Camus' «Pesten»? Det virker fullstendig som om det er brutt ut pest. Studentene får et spesielt klart lys-skjær i øynene, og så kan de plutselig si en hel masse nøkkelord. Når en liberalistisk holdning står overfor en totalitær, er det jo den totalitære som

ble lei terror

Professor Johannes Sløk.

seirer. De mer nøytrale studenter blir utsatt for skremsel, ja undertiden direkte trusler. I beste fall blir de skremt til å gå med marxistene. Det foregår en meget ubehagelig terror som det ikke er særlig hyggelig å se på.

De har en enormt dyktig teknikk for å erobre både studentmøter og plenum-møter. De avtaler på forhånd strategi og midler. De får valgt sin egen dirigent. De inntegner seg ustanselig som talere og holder taler, meget lange, og når dette har stått på lenge nok, så får de sin dirigent til å innskrenke taletiden til tre minutter — og på den måten begrenser de motpartens argumenter, uten å ha begått noe ulovlig. Eller de snakker møtet ihjel — i tre-fire timer — og når så tilstrekkelig mange av tilhørerne er gått, så fatter de beslutningene og setter ustanselig hverandre inn i nøkkelposisjoner, slik at det til slutt bare sitter marxister der.

Hvis de brøt loven — okey, da kunne man gripe inn, men det gjør de ikke. De vet bare hvordan man skal manipulere med den. I Folketinget gikk ikke denslags, men hos oss går det altså.

— Kan selve demokratiet bli ødelagt på den måten?

— Det er et skoleeksempel på at demokratiet i virkeligheten er forsvarløst. Nazistene brukte det demokratiske Tysklands kanaler til å trenge frem til makten. Det er en risiko

som alltid foreligger. Men jeg nærer ingen frykt for at det danske samfunn skal bukke under.

— Søren Schmidt i Danske Studenter Fællesråd sier at De vil holde marxistene ute?

— Jeg har da for søren ansatt Dutschke. Det var da ikke å holde marxistene ute. Det er marxistene som vil holde alt annet ute. Det er ikke jeg som vil holde dem ute.

— Hva vil skje om to år?

— Jeg tar forbehold med hensyn til hva jeg vil gjøre. Jeg har ingen planer. Det er mange av mine kolleger som føler som jeg: Vi har intet ansvar og ingen innflydelse, og dermed mister vi også interessen for det hele. Alt sammen fordi universitetsloven er falt i hendene på folk som misbruker den. Det er littegranne tragisk.

ST. OLAV'S
REDAKSJON

TLF. 20 72 26 - 28 01 04

NYE BØKER

Hva er kristen moral?

«Kristen moral før og nå» heter den nye boken i serien Cappelens Almbøker, forlagets serie for studielitteratur. Hva er kristen moral?

I diskusjoner om alvorlige problemer blir det ofte spurt hva kirken sier, hva som er riktig etter kristen moral, det være seg i seksuelle spørsmål, i forretningslivet, i spørsmålet om ungdomskriminalitet eller i politikken.

Den danske teolog og idéhistoriker Johannes Sløk viser i sin bok hvordan den kristne moraloppfatning har utvidet seg gjennom tidene, men hvordan kjernen alltid har vært den samme. Særlig legger han vekt på å vise forskjellen mellom Jesu etiske forkynnelse og det som til enhver tid har vært «kristen moral».

I forordet sier professor dr. theol. Inge Lønning: «I forhold til moraldebatten vil den vise seg som en vesentlig vitaminkilde». Per Haga har oversatt fra dansk.

Johannes Sløk:

«Kristen moral før og nå».

Cappelens Almbøker.

224 s.

Når nordmenn har Chancen

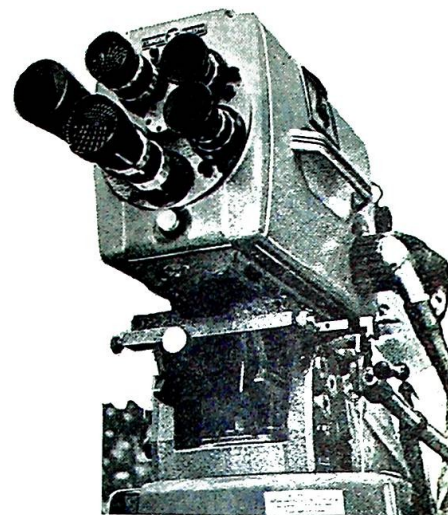
til å demonstrere rasehat, griper de den med begge hender, hevder Jens Erik Normann, norsk flyger som i Kongo fikk se hvordan skandinaver oppfører seg stilt overfor ukjente utfordringer.

Det eneste skandinaver mangler for å dyrke rasehovmot og rasehat til hverdags er anledning, påstår Jens Erik Normann, i dag sivilflyger i Norge, for noen år siden helikopterpilot for FN i Kongo. Han vet hvordan nordmenn og andre skandinaver oppfører seg når anledningen er der. Han fører bevis for at vi er noen kolossale rasesnobber, og oppfører oss

Forts. side 318

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER		Stille messe	Høy-messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> Akersveien 5 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lørd.:	19.00	—
	sønd.:	9.30	11.00
		19.00	—
<i>St. Hallvard kirke</i> , Franciskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83		8.35 18.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00 12.30 18.30	11.00 — —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 18 21		9.00	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355		11.00	9.30
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587			10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209		8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10		9.00 19.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 25 73 53 - 25 77 07		9.30	—
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19		8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168		8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751		8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 23 195		8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 21 266		9.00	11.00
KRISTIANSAND S: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 255			11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550		—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikals kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 038		—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793		8.30	11.00
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53765		17.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35		8.30 19.00	10.45 9.30
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534		8.00	10.45
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949		8.00	10.45
TRONHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214		8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila tlf. 21 670		6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779		8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29		8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467		8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558		8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vor Frue kirke</i> , Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604		8.15	10.30
<i>St. Elisabethsøstre</i> Mellomvn. 47, tlf. 81 487		8.00	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 81 783		8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikal kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447 (I.VII—31.VIII St. Elisabeth Institutt, tlf. 11 392)		19.00 8.00	11.00
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501		8.00	10.30

NYHETER OG KOMMEN- TARER

DUBLIN: En folkeavstemning i november vil antagelig gi befolkningen i republikken Irland anledning til å si sin mening om hvorvidt grunnlovens bestemmelse om «den katolske kirkes særstilling» skal strykes eller ikke. Ifølge presserapporter virker det som om regjering Lynch kommer til å legge frem spørsmålet i en folkeavstemning sammen med spørsmålet om å senke stemmerettsalderen til 18 år. (Ved å oppheve bestemmelsen om den katolske kirkes spesielle stilling i Irland, vil man frata de nordirske protestanter deres argument om faren for «religiøs diskriminering» ved en eventuell sammenslåing av Ulster og Eire, sier observatører.)

Den svenske informasjonstjesten KIT skriver:

«Regjeringen Lynchs planer på en dylik grunnlagsendring har hittills hejdat av farhågor för att den katolska befolkningen skulle vara alltför oförberedd på ett sådant steg. På sistone har dock från tongivande kyrkoledares håll framkommit att ett avskaffande av den katolske kyrkans särställning åtminstone inte skulle bedömas negativt. Den i Ulster residrande kardinal Conway, ärkebiskop av Armagh och primas över hela Irland, har förklarat att han «inte skulle fälla en enda tår» om § 44 i Eires författning ändras. Nämnda paragraf lyder: «Staten erkänner den romersk-katolska kyrkans särställning som trons beskyddarina, till vilken befolkningens majoritet bekänner sig.» Möjligen är det denna inställning hos ledande kyrkomän på Irland som kommit regeringen i Dublin att överväga en folkomröstning tidigare än ursprungligen väntat. En-

ligt lagen är det hos republiken Eire enbart som ett beslut om grundlagsändring på denna punkt ligger, eftersom inget konkordat med den Heliga Stolen föreligger.

Trots den katolska kyrkans särställning är full religionsfrihet tillerkänd alla medborgare i Eires grundlag. Den katolska kyrkans ställning är emellertid utomordentlig stark även på samhällets olika områden. Sålunda finns det i Eire ingen statlig folk- eller grundskola, utan endast s.k. församlingsskolor, med ett stort antal präster och ordenssystrar som lärare, även i profana ämnen. Från Nordirlands protestanter brukar vidare anföras som tecken på den katolska kyrkans starka inflytande på det offentliga livet förbudet mot skilsmässa och mot införande av preventivmedel i landet. På katolsk sida svarar man att dessa av protestanterna kritiserade förhållanden inte är en följd av kyrklig maktsträvan, utan har sin grund i befolkningens inställning.»

OSTENDE: De delegerte til den andre europeiske konferanse av Justitia et Pax har besluttet seg til å danne en kontaktkommisjon for Europa. Komisjonen, som representerer tolv nasjonale grupper, skal intensivere utveksling av både informasjon og aktivitet i de forskjellige europeiske Justitia et Pax-avdelinger.

ROMA: Den katolske hjelpeinnsats for flyktninger i Vietnam har hittil samlet inn og bevilget 6,1 mill. kroner til støtte for de hjemløse i det krigsherjede land.

VATIKANET: Paven utnevnte den 13. oktober den 58 år gamle

Ugo Poletti til progeneralvikar i bispedømmet Roma etter den nylig avdøde kardinal Dell' Acqua.

ÅRETS UNICEF- KORT

Blant årets UNICEF-kort finner vi fem illustrasjoner fra et av det niende århundrets mesterverk i billedkunst, nemlig den berømte «The Book of Kells». I over tusen år har irlenderne tatt vare på dette latinske manuskriptet som en av sine mest verdifulle kunstneriske og religiøse skatter.

Arbeidet med «The Book of Kells» ble påbegynt tidlig på 800-tallet, og skildrer de fire evangeliene i Det nye testamentet. Boken regnes fremdeles som et enestående vakkert vitnesbyrd på kristen tro gjennom tidene. De fem illustrasjoner som er reproduisert som UNICEF-kort er «Jesu fristelse», «Oppstandelsen», «Jomfruen og barnet», «Innledningen til Johannes evangelium» og «De fire evangelistenes symboler». Disse kortene er i et noe større format enn vanlig (13 x 18 cm), og selges i esker a 10 kort med 2 av hvert motiv i esken.

Årets UNICEF-kort «Kloster i Nepal» av Kappa Kalden Chumbi har sin egen historie. Mange år før kunstneren ble født (1901) begynte prestene i den tibetanske landsbyen Khumjung å arbeide på et nytt buddhistkloster som skulle ligge bare tre mil fra Mount Everest. «Thyangboche» som klosteret ble kalt, skulle bli et storslagent byggverk, tre etasjer høyt, og omringet av små klynger med hus for munkene. «Lama Gulu», som den åndelige lederen for disse munkene het, kalte også til seg en av Himalaias fineste kunstnere for å dekorere klosterveggene, — og denne unge kunstneren dro så over fjellene fra Tibet til Nepal for å begynne på den ærefulle oppgaven. Han holdt på med dette arbeidet i flere år og fikk også hjelp av sine to sønner som han ivrig lærte opp til å følge i sine fotspor.

I 1932 ble imidlertid klosteret ødelagt av et jordskjelv, og munkene

Forts. side 318

En
kloun

Katolske prester, særlig jesuitter, er forferdelig skumle og mistenkelige personer. Etter noens mening.

Og av og til kan de vel virke litt farlige kanskje, jeg vet ikke. Jeg husker for eksempel en historie om noe som nylig skjedde på Fornebu flyplass.

En av prestene skulle på en reise til Jugoslavia, og i kofferten hadde han — som han pleier — omhyggelig pakket ned en gammel, tikkende vekkeklokke. Hvorfor han gjør det, har jeg ikke dristet meg til å spørre om eller undersøke. Personlig ligger jeg heller våken en time for ikke å forsøve meg fremfor å lytte til en slik djevelmaskin.

Men det er meg. Min venn reiser med vekkeklokke. En vane han kanskje har helt fra studiedagene på Propaganda i Rom, dette med å stole på klokken, mener jeg.

Nå er det imidlertid som dere vet slik at kontrollen med de reisende på verdens flyplasser har blitt skjerpet i det siste etter kapringer og attentater. I Norden har det særlig skjedd etter dramaet med den svenske maskinen som havnet i Madrid. Tenk Dem derfor følgende:

Pastoren kommer frem til kontrollen. Politiet spør om han har noe «å vise frem». Pastoren smiler beskjedent et «nei».

Myndighetene tar imidlertid ikke mange chanser på slike ting. Den om-

talte prest er mørk, har altså ikke et traust norsk utseende. Han er kort sagt noe å kikke nærmere på.

Han får ordre om å låse opp sin koffert — noe han selvfølgelig straks gjør med et forekommende smil.

Koffertlokket vipper opp — og politimennene og de omkringstående rygger litt tilbake. Det tigger i koffertens indre, slik helvetesmaskiner, tidsinnstilte sådanne, tigger på TV-thrillere.

— H-h-hva er det der, stammer en politimann og peker med en lett skjelvende finger på kofferten.

— Det der? Det er en vekkerklokke.

— Ha.

De omkringstående krøp mer eller mindre i skjul bak søylene i hallen og bak avisbioskopen. Pastorens papirer og utseende ble gransket med tvil i blikket.

— V-v-vil De ta den frem selv.

Selvfølgelig. Pastoren dro frem klokken med en mine full av tålmodighet, på en vennlig måte. Men akk, fordi han er en virkelig ordensmann og dessuten vel ikke har råd til stadige kjøp av slike ur, er tingesten pakket ned i en gammel skooske, og det er surret hyssing rundt hele esken.

DET TIKKET. Fra esken.

— PAKK den opp selv.

Pastoren sukket, løste omhyggelig opp hyssingen og fikk frem det gamle slagverket som hadde fulgt ham i mange år, på seminaret, på forskjellige poster i bispedømmet og på mange reiser.

Uvesenet ble nøye gransket, man banket forsiktig på det, smuste litt — og ga seg. Det er ikke noen lov mot å forlate landet med en vekkeklokke i kofferten.

En eller annen tenkte imidlertid:

Ah, disse skumle katolske prestene.

ST. OLAV

KATOLSK

TIDSSKRIFT

HVER 14. DAG

KR. 40,— PR. ÅR

DENNE PLASSEN ER ÅPEN

Hvorfor? Fordi vi bl. a. mangler annonser.

Er det noen av våre venner som vil bruke denne plassen, for eks. til en firma-annonse?

Send redaksjonen noen ord så ikke plassen er åpen i neste nummer. Det er en måte å støtte ST. OLAV på i dagens situasjon.

RED.

BLIR ST. OLAVS KAPELL PÅ STIKLESTAD MUSEUM?

Sognepresten i Levanger, pater Kulbach skriver i siste nummer av KLIPPEN, det katolske menighetsblad for Mellom-Norge noen ord om årets arrangement «Stiklestad 1972» hvor han reiser spørsmålet om kapellet på Stiklestad snart vil bli betraktet som museum:

Det var frem for alt to ting en la merke til ved valfarten til Stiklestad i år: Den beskjedne oppslutning i sin alminnelighet, og ungdommens fravær i særdeleshet. Man kan spørre seg, hva som kan være grunn til denne tilsynelatende avtagende interesse i vår årvisse pilgrimsferd. Saken burde engang tas opp til grundig drøftelse hos dem som står for arrangementet. Kanskje må vi finne frem til en tidsmessigere og mere tiltalende form for det vi forbinder med ordet St. Olavdyrkelse.

Siden vi i Levanger har det umiddelbare ansvar for kapellet på Stiklestad, er vi også i første rekke svært interessert i å få høre hva norske katolikker, og især vårt eget Vikariat med Trondheims menighet i spissen akter å gjøre i fremtiden.

Fra Mellom-Norge

I KLIPPEN, det katolske menighetsblad for Mellom-Norge henter vi følgende opplysninger:

■ Arbeidet med den nye kirke og prestegård går fort fremover i Trondheim. Stålskjelettet til kirkeskipet er påbegynt og etter planen skal både kirke og prestegård være under tak i midten av november. Hele anlegget forutsettes ferdig før St. Hans 1973.

■ Ungdomslaget i Trondheim har fått stilt til disposisjon en hytte på Hitra, et par kilometer vest for Kjerringvåg. Det nye leirstedet ligger betydelig bedre til for Vikariatets unge enn det gamle i Selbu, for de som bor på Mørkekysten er reisen vesentlig kortere.

■ Katolsk Forum i Trondheim holder tre foredragskvelder i høstsemesteret:

Mandag 30. oktober talte Klaus Andersen over emnet: «Langt igjen til kristen enhet? Inntrykk fra Taizé.» Taizé i Bourgogne i Frankrike er på noen år blitt et skjæringspunkt

for alle slags søkende mennesker. Protestanter, ikke-troende, kommunister, katolikker, jøder, kommer i tusentall til denne lille franske landsbyen, hvor de samles rundt broder Schutz' interkonfesjonelle kommunitet, som omfatter protestantiske, katolske og ortodokse brødre. Kommuniteter er 100% viet arbeidet for kristen enhet, med samtaler med de titusener av ungdommer som samles rundt den og ved fellesarbeid av de kristne konfesjoner for fred og rettferdighet.

— Mandag 6. november. Pater Albert Raulin O. P. holder foredrag: Evangeliets enfold, naivitet eller visdom? Forskningen gir oss et stadig mer komplisert verdens- og menneskebilde. Hvordan griper Evangeliets enkle budskap inn i vårt forhold til denne kompliserte og spesialiserte verden?

— Mandag 20. november. Frater Per Bjørn Halvorsen O. P. behandler emnet: «Evangeliets fattigdomsideal, personlig askese eller politisk manifest?» Gjennom tidene har Evangeliets saligprinsning av de fattige hatt forskjellig innvirkning på kristnes liv. Hvordan er dette idealet å tolke, og hvilken betydning kan det ha i dagens verden?

«Nu er det afgjort»

Nu er det afgjort. Mange katolikker har uden tvivl en umiddelbar sympati for tanken om udvidet internationalt samarbejde; dog ikke i en hvilken som helst form. I kommunismens regie for eksempel? Nej tak! I EF's regie? Her er danske katolikker formodentlig lige så delte i deres meninger og lige så vaklende i deres holdning som deres landsmænd i øvrigt.

For nogle har sagen dog hele tiden ligget klar: for dem er EF en typisk kapitalistisk blokdannelse, som ingen kristen kan ønske at have lod og del i.

Er der noget særlig »katolsk« ved deres afvisning af kapitalismen? Måske dog!

»Den liberale kapitalisme er et beklageligt system, som anser profit for at være hovedmotivet til økonomisk fremskridt, konkurrence som økonomiens øverste lov og privateje af

produktionsmidlerne som en ubetinget ret, der ikke kender nogen begrænsning og ikke medfører nogen tilsvarende samfundsmæssige forpligtelser. Denne utøjlede liberalisme fører til diktatur, der retfærdigvis må fordømmes som værende årsagen til den internationale pengeimperialisme.» Så dan skriver pave Paul VI.

En biskop, der har nogle af kapitalismens synlige følger inde på livet, har udtalt: »Kapitalismen er på trods af, at den vil gå ind for det enkelte menneskes rettigheder og for frihed, egoistisk, selvisk og grusom. Og de supermagter, der påstår at være inspireret af Marx, er lige så kolde og egoistiske som deres kapitalistiske rivaler.« Ordene er Helder Camaras.

Er man i tvivl om kapitalismens onde følger, skal man se på kendsgerningerne:

— Den rige 25% af verdens befolkning forbruger 75% af hele verdens produktion.

— USA (stormagten men den mest rendyrkede kapitalisme) med kun en sjettedel af jordens befolkning forbruger 40% af den globale produktion.

— Den fattige verdens andel i handelen er i de sidste ti år *formindsket* fra 21,3% til 17,6%.

— Ifølge Chiles præsident skal de sydamerikanske lande af med \$ 4 for hver \$ 1, de rige landes regeringer og koncerner investerer der.

— Fortsætter disse tendenser, vil de rige 10% snart råde over 70% af hele verdens indtægter.

— Penge er magt, og da der ikke findes nogen overstatslig instans, der kan kontrollere de multinationale koncerner, vil de få storkapitalister være i stand til at skalte og valte efter for-godtbefindende.

Der er virkelig tale om »interna-

tional pengeimperialisme«. Kan EF undgå at medvirke til denne diktators befæstelse og udbredelse?

Ideologisk eller økonomisk diktatur: begge dele er uforenelige med evangeliet. Kristne (inden for eller uden for EF) gjorde vel i at studere Populorum Progressio og lignende skrivelser og i at tage Pavens ord alvorligt: »Det haster — — for der er for mange, der lider, og afstanden mellem nogles fremskridt og andres stagnation (for ikke at sige tilbagegang) bliver stadig større«, og udvikling af et menneskeligt broderskab »kræver dristige forandringer, dybtgående fornyelser, presserende reformer, der bør indledes uden tøven.«

L. O. D.

Norsk messe II på lydbånd

Studenter ved Musikkonservatoriet i Oslo under ledelse af studie-sjef Einar Solbu, har sunget inn pater Norheims messe nr. 2 på lyd-bånd. (Speed 3 3/4). 8 cm eller 10 cm.

Lyd-båndkopier à kr. 30.— til salgs i **ST. OLAV BOKHANDEL**, Akersv. 5, Oslo 1. Tlf. 20 7248.

Sendes også pr. postoppkrav.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Joseph's Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	} Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	} Bergen
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	
Vår Frue Kirke	} Tromsø
Marias Minde	
St. Franciskusøstrenes Moderhus	
Øyenklinikken	} Trondheim
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	} Tønsberg
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikals Kirke	} Hønefoss
St. Mikals Prestegård	
St. Theresia Hosp.	} Lillestrøm
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	} Trondheim
St. Magnus presteg.	
St. Elisabeths Hosp.	} Tønsberg
Vår Frue Kirke	
Bispegården	} Tønsberg
St. Olavs Kirke, Bispegården	
St. Olavs Kirke	} Tønsberg
St. Olavs Prestegård	
St. Olavs Klinikk	

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

Årets UNICEFKORT

Forts. fra side 315

bygget så et nytt som var mer solid. Kalden Chumbi, som var den yngste sønn av den tibetanske kunstneren, har malt et bilde av det nye «Thyangboche»-kloster, og dette bilde finnes blant årets UNICEF-kort. På hjemmelaget lerret av bomullstoff dekket med en blanding av hvitt pulver og vann som er kokt opp med dyrehud, har Kalden Chumbi malt sine bilder og utviklet sin kunst, og han har i høyeste grad gjort seg fortjent til å bli kalt «Kappa», — Sherpaenes ærestittel for kunstner.

Fra Sør-Amerika kommer også et bilde med en interssant bakgrunn. Det er «Flukten til Egypt» av Cassio M'Boy, en av vår tids mest omtalte brasilianske kunstnere. M'Boy er imidlertid ikke bare opptatt av å male religiøse bilder, han er også lærer og historiker, og ser det som en stor oppgave å skape ny interesse for sitt folks folkeeventyr, myter og tradisjoner, — og dette kommer tydelig til uttrykk i hans kunst.

Allerede som liten gutt på en kaffe-farm i staten Sao Paulo ble M'Boy fascinert av de mange malerier og skulpturer som dekorerte de små landsbykirkene. Om og om igjen stil-let han det samme spørsmålet til sin

mor: «Hvor kommer alle helgenbil-dene og statuene fra?». Og hun ga alltid det samme svaret: «De kommer fra himmelen, Cassio. Det er helge-nene selv som har laget dem».

En dag ble imidlertid det mest verdifulle maleriet i kapellet på far-men stjålet, og noe måtte gjøres. En gammel arbeider forsvant så inn i skogen for noen dager, og da han kom tilbake viste han triumferende fram en grovt utskåret trefigur som skulle erstatte det stjålne maleriet. Lille Cassio undersøkte den røffe figuren og ble overrasket. Det han var blitt fortalt var ikke sant. Slike ting kom ikke fra himmelen i det hele tatt, de ble laget her på jorda! Fra den dagen av begynte unge Cassio å male i all hemmelighet. Han dekorerte de simple bordene til arbeiderne på far-mer, og tegnet etterligninger av bro-derte duker.

M'Boy malte i en hel rekke forskjel-lige stiltyper før han fant frem til sin egen genuine uttrykksform, — en kombinasjon av detaljert barokk og naiv kunst. Ved å fjerne alt over-flødig og unødvendig har han ført sin kunst tilbake til den opprinnelige måten å male bilder på, og har malt et slags sammendrag av brasiliansk folklore.

De som tegner eller maler motivene til UNICEF-kortene er bare noen få i forhold til alle de mennesker over hele verden som gir av sin tid og energi for å støtte UNICEF. Det er gjennom innsats og anstrengelse både fra kunstnerne og frivillige medhjelp-ere at UNICEF-kortsalg har blitt en slik suksess år etter år.

NYE BØKER

Forts. fra side 313

som slaver av de fordommer vi bli foret med i Norge. Men vi er svært selvgode, for vi er så flinke til å sende tørrfisk og kjøpe lodder og betale u-skatt. Han tror ikke det er gjort med et slag å ta selv-tilfredsheten fra oss, men han håper å medvirke til en annen oppdragelse, og sier bl. a.: «Det er ikke sant at alle men-nesker er like! Og er det ikke toppen av innbilskhet at det liksom skal være en ros til de fargede at de er lik oss? Vi blir tatt med buksene nede når vi oppdager at de slett ikke er slik vi har lært. Også folk i disse land har sine menneskelige svakheter. Lær oss å være tolerante! For-bered oss på sannheten istedenfor å gi oss glansbilder!»

Normann bruker et sprog som enkelte steder er ganske «sterkt». Til dette har han å si: «Jeg anser ordene nødvendige om de skal beskrive virkeligheten. Menn som snakker seg imellom om sex gjør det svært sjelden på latin. Heller ikke sier de «søren klype» når de vil gi sine innerste følelser en spontan uttrykksform, heter det i forhåndsomtalen.

Jens Erik Normann:
Hvit slave blant slaver.
176 sider.
Gyldendal.

BERGEN

NYGARDSGT. 19

BERGEN

$\frac{A}{S}$ Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482

BERGEN

HOPSDAL & DAHL A/S

Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstyrsforetning

TORNØEGARDEN - BERGEN

K. & J. SOLHEIM

Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pølsefabrikk

Tif. 99 016

Bergen

Solheimgt. 25

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

FILM

Fortsettelse fra siste side

og triumf — midt i USA. Hans sønn Michael, som kanskje kunne sluppet ut av dette håpløse mønsteret, ender med å ta opp arven: Krigen fortsetter, «familiene» i mellom. Barn døpes, under fromt katolske riter — de barna ender visst, med tiden, sitt liv under en kulesprøyte, de også, og altfor tidlig, som om det beste i den amerikanske arv: respekten for enkeltmennesket, var dødt og maktesløst. Det er farlig å føre en krig så urimelig, som den USA nå fører østpå: Patriotisme og kriminalitet blir fort nesten ikke til å skille fra hverandre, dekorerte og militære på den ene side, og gangstere i underverdenen på den andre, likner hverandre til forveksling: Drepe gjør de begge, på tvilsomme motiver.

«Gudfaren» er en ufyselig film — litt for bevisstløs og uengasjert etter min smak: Ondt er ondt, og godt er godt — fremdeles. Det slipper vi nødig.

Det kan sies tydeligere, så menn også mer filmatisk begavet, enn det her er tilfellet. «Gudfaren» er en uhyggelig film, merkbart for likeglad med dét, som det egentlig gjelder: *Mennesket* — dets liv og dets håp.

brm.

ARENDALE
OLAV SLAATTENE Blomsterforretning. Begravelsesbyrå Tlf. 21 958 Havstad, Arendal
BYGGMESTER HANS NILSEN Neset 362 Arendal Tlf. 22 647
OSLO
Byggevarer - Beslag - Ovner Verktøy - Fliser - Linoleum Tapeter - Farvehandlervarer Kjøkkenutstyr THIIS & CO. AS Haakon VII's gt. 1, Oslo Sentralbord 41 77 30

STØTT
ST. OLAV

GI ET
GAVE-
ABONNEMENT!

NESTE NR.

av bladet foreligger datert den
11. november

**MARIAKONGREGASJONEN
OSLO**

Onsdag 1. november: Messe i S. Olavs kirke kl. 19.
Deretter samvær i foreningslokalet.
PAKKEAUKSJON.
Damene bes godhetsfullt bringe med en pakke.
Alle interesserte damer er velkomne.

OSLO	
E. Sunde & Co. Rødleggerbedrift A/s VARME- SANITÆR OG SPRINKLERANLEGG Ulvenveien 89, Økern, Oslo 5. Tlf. 67 77 84	
C. Tennant Sons & Co. A.s Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94	
THRONSEN & CO. BOKTRYKKERI Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo Telefon 20 40 02 - 20 70 02	 Jens J. Andersen TØYENGT. 2. Oslo
TÅSEN BOK- OG PAPIR A/S ERLING THORNE Kaj Munks vei 41, Oslo 8 Tlf. 23 02 40	SØREN HANSEN Kolonialforretning Langes gt. 6 - Oslo Telefon 20 37 24
T. S. JACOBSEN BEGRAVELSESBYRÅ Ullevålsvn. 1 - Oslo Privat 55 77 87 - 69 43 72 Tlf. 20 79 06 - 20 79 05	 NEBB Stedet for alt elektrisk ØVRE SLOTSGATE 8, OSLO

«FAMILIEN»

Familien har vært utropt til «samfunnets urcelle» og mye annet godt, ikke minst av teologer, og mye godt hviler ganske visst på den. Men familien har sitt vrengebilde og er ikke unndratt arvesynden, hverken hos nordmenn eller sicilianere. Om de sistnevnte - sicilianerne - handler *Francis Ford Coppolas* larmende markedsførte og adskillig oppskrytete film «Gudfaren» (*The Godfather*), bygget på en amerikansk best-seller-roman om den italiensk-ledede mafia i USA. Sicilianere utvandret, fra sitt utfattige, vanstyrte Sør-Italia, med tusen års viten om at myndigheter, politi og samfunn er utbyttere og fiender, *familien* derimot alt. Blodets bånd, våre egne i mellom, var selve saken, og krig, hevn og utryddelse, familiene i mellom, simpelthen unngåelig. Dette urgamle mønsteret brakte en god del sicilianere med seg til USA. Det ble det gangster-velde av, fra tyveårenes Al Capone til i dag. Det har vært ett av Nord-Amerikas store problemer: I tillegg til et stort samfunns «normale» kriminalitet, fikk USA dessuten et middelaldersk mønster, sicilianske innvandrere i mellom: En italiensk familiekrieg i Chicago og på Manhattan, som om den amerikanske grunnlov, rettsorden, politi og angelsaksisk og protestantisk samfunnstype slett ikke eksisterte. Denslags var noe sicilianere i USA ordnet seg i mellom, uten innblanding fra utedkommende, som de alltid hadde gjort det hjemme i Sør-Italia. La amerikanske politikere og politi seg opp i dét, ble de simpelthen «kjøpt» dvs. bestukket. Det var, og er — i vid utstrekning — sannheten. Mafiaen, denne snedige, italienske kriminalitet, som en tid hette *cosa nostra* («vår felles sak»), og så igjen noe helt annet og respektabelt, har dessverre vært en ubrytelig makt, i det amerikanske samfunn. Sicilianerne var dem farlig intelligente, og med et gammelt, kynisk og helt forskjellig livsmønster. I forbudstiden satset de bandittene på alkohol. Nå satser de på narkotika.

Det skumle, i både *Puzo's* suksesseroman «Gudfaren», og i filmen over den, er egentlig dette: De fremstiller begge denne nådeløse kriminalitet som et stykke

Scene fra CIC/Paramount-filmen **GUDFAREN** — filmhistoriens største suksess.

normal samfunnsvirkelighet, uten egentlig å ta parti. De beskriver bare — og trekker på skuldrene. Den norske versjonen av filmen «Gudfaren» er ubeklippt, fra den utskrekne og etter hvert motløse Filmkontrollens side. Som normene nå er blitt, for billedskildringer av vold, var der intet å klippe. Til gjengjeld er denne filmen, som helhet, et stygt stykke menneskeforakt: Livet er jo mord og jungel — er det ikke dét da? Har du kanskje andre erfaringer? Fortell — vi lytter så gjerne, inntil vi altså skyter og kveler igjen, realister som vi er. Vi — filmmakere — vet jo bedre.

Mafia-lederne, «høvdingen» *Don Corleone* (ypperlig tolket av en fornyet og gjenoppstanden *Marlon Brando*), og noen andre (italienske skuespillere har Hollywood en bunt av), er såvisst ømme og barnekjære mennesker *innad*, (akkurat som Himmler), men kalde og ubarmhjertige dreper utad — fra far til sønn. Mr. Coppola — denne filmsuksessens nå grunnrike skaper — tar ikke noe videre

stilling til dét. Dermed kommer han til å beskrive, litt for bevisstløst og «uskyl-dig», en sykkelig og pervers sinnstilstand: Det spaltede sinn — medisinsk uttrykt: Schizofrenien. Mennesket som dreper med én hånd — kjærtegner ektefelle og barn med den andre. Så godt som samtidig: Bare noen drinker og sigaretter ligger i mellom de temmelig forskjellige handlingene. Dette er, i regissørens filmatiske målsetning, trolig en «rapport fra virkeligheten». Det er en virkelighet som ingen skal misunne amerikanerne eller noe annet folk på jordens overflate. Og om det nå humres til den, på opptil to store Oslo-kinoer hver kveld, fra folk som underholdes, så er det trolig og forhåpentligvis i den trygge forvisning om, at slik som i filmen, går det jo ikke til hos oss, foreløpig da.

Patriarken og bandederen *Corleone* fører innbitt sin gangsterkrieg, med mord frem og tilbake: Sluhet, bakhold, beleiring

(Forts. s. 319.)

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: *Age Ronning*.

Faste medarbeidere: *Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M., Per Bjørn Halvorsen O.P.*

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26
Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 40 pr. år.
Kr. 20 pr. ½ år. Utlandet kr. 45.

Annonser: 10 dager før utg.dagen.
24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.